

EL LLENGUATGE

Fer-ne una de grossa

16.12.77

Sempre hi ha algú que en fa una de les seves. O que en fa una de crespa, o una de grossa. O que en diu una de bona. O que n'explica una de divertida. A Palafrugell —segons Josep Pla, al Quadern gris— havent dinat o havent sopat hi havia molta gent que tenien tendència a cantar-ne una. I en aquests temps tan atzarosos en què vivim, són una colla els qui us diuen que els en passa una com un cove.

Totes aquestes frases que hem transcrit —i en podríem adduir encara més— són formes de llenguatge essencialment populars, en què el mot una, completant el pronom en, correspon a l'acció expressada pel verb, equivalent, en alguns casos, a un substantiu emparentat amb aquest mateix verb —la feta, la dita, la cançó— però en d'altres sense cap més equivalència nominal que la forma genèrica cosa: la cosa explicada, la cosa que els passa.

No ens cansariem mai de recomanar frases com aquestes, tant pel seu caràcter popular, com per la seva eficàcia expressiva, que les fa aplicables a tota mena de comunicacions, que s'adapten i s'integren als diversos tons i als diversos nivells del llenguatge. Us en direm una de bona, per exemple, pot ésser una excel·lent frase publicitària, apta per a captar tot d'una l'atenció del qui en diuen el receptor del missatge publicitari.

Però en l'ús de les frases d'aquesta sèrie cal no oblidar mai el pronom en. Dir «Ha fet una de les seves» o «Van dir una de bona» és destruir lamentablement unes frases magnífiques, desproveir-les d'un dels seus elements essencials i imprescindibles. Es el cas d'una frase que acabem de llegir en una crítica teatral: «Hi fan una de Shakespeare», equiparable a les que comentem. Una de Shakespeare vol dir, és clar, una obra de Shakespeare, però si el substantiu obra —o anàleg— no és explícitament esmentat cal, davant el verb,

completar la frase amb un pronom en i un complement que representi el lloc o lloc on es fa la funció. Qui sap si van creure que amb aquest pronom ja n'hi havia prou. En aquest cas en cauen dos: N'hi fan una de Shakespeare.

ALBERT JANE